

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

Уведення до навчального процесу такого технічного засобу, як персональний комп'ютер, потребує комплексної гігієнічної і психолого-педагогічної оцінки в аспекті можливого негативного впливу на здоров'я учнів під час їхньої роботи в кабінетах комп'ютерної техніки.

Використання ІКТ у навчально-виховному процесі в контексті проекту «Відкритий світ» доводить, що комп'ютер, – не тільки потужне джерело інформації, а й дієвий засіб активізації пізнавальної діяльності, розвитку творчого, інтелектуального потенціалу школярів, вільний простір для спілкування, широке поле для розвитку вмінь науково-дослідницької діяльності, а отже – результативний засіб формування компетентної особистості, громадянина сучасного інформаційного суспільства.

Література:

1. Закон України «Про загальну середню освіту» [Електронний ресурс] – Режим доступу : zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14.
2. Про затвердження Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня: наказ М-ва освіти і науки, молоді та спорту України від 03.04.2012 р. N 409 // Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. – 2012. – № 11-12. – С. 3-14.
3. Держстандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://old.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/>
4. Биков В.Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти: монографія / В. Ю. Биков. – К.: Атіка, 2008. – 684 с.
5. Жалдак М. І. Система підготовки вчителя до використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 2: комп'ютерно-орієнтовані системи навчання: Зб. наук. праць – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – N11(18) – С. 3-16.
6. Литвинова С. Г. Віртуальний клас учителя// Управління школою. – 2011. – №10 – 12. – С. 7-51.
7. Малихіна О. Особистісно орієнтована модель навчання та її аксіологічна сутність / О. Малахіна // Рідна школа – № 10. – 2002. – С. 13-15.

*Зібіньова С. О., Амеліна О. О.**

ВИХОВАННЯ ГРОМАДСЬКО-АКТИВНИХ ГІМНАЗИСТІВ ЧЕРЕЗ ДІЯЛЬНІСТЬ ДИТЯЧОЇ Й МОЛОДІЖНОЇ ОРГАНІЗАЦІЙ В КАХОВСЬКОМУ НВК

У статті висвітлено формування активної громадянської позиції членів дитячих і молодіжних організацій в ході суспільно-корисної діяльності.

У сучасній Україні відбуваються важливі історичні перетворення, що вимагають від молодого людини усвідомлення власного значення в житті суспільства й відповідальних вчинків. Залу-

* © Зібіньова С. О., Амеліна О. О.

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

чення молоді до участі в суспільних процесах, до вирішення соціально-актуальних завдань, робить її головним учасником соціальних перетворень, економічного розвитку й загалом прогресу в країні. Формування національної самосвідомості молодих людей через реалізацію активної громадянської позиції допомагає їм розкрити й використати свій потенціал і здібності як у власних, так і в загальнодержавних інтересах [3]. У вихованні такої сучасної й життєздатної молоді велику роль відіграють молодіжна самодіяльність і самоврядування. Ці компоненти формуються і реалізуються в громадських організаціях, які є важливою складовою частиною молодіжного руху. Саме в таких організаційних формах, де діють певні норми й правила поведінки, молоді люди мають особливу можливість спілкуватися, взаємодіяти один з одним, із суспільством, виробляти власну стратегію, впливати на думки й події, самовдосконалюватися, саморозвиватися й самовиховуватися [5]. Постає питання: чи всі молодіжні громадські організації здатні формувати активну громадянську позицію молоді? Які форми й методи можуть виховати в молоді людини бажання діяти, творити?

У зв'язку з актуальністю окресленої проблеми діяльність сучасних дитячих та молодіжних організацій в Україні й зарубіжних країнах вивчали Ю. Поліщук, М. Баяновська, О. Лісовець, Л. Романовська, Л. Гордієнко, Р. Охрімчук, О. Панагушина, С. Харченко, С. Чернета та ін. У працях відомих українських науковців (А. Рижанової, С. Харченка, Н. Чернухи) наголошується на важливій ролі дитячих громадських організацій у соціальному вихованні школярів. Разом з цим науковці зазначають, що від сучасної школи вимагається формування нових внутрішніх взаємовідносин, пошук інноваційних прийомів і форм роботи з дитячими й молодіжними організаціями.

Мета статті – схарактеризувати дитячу й молодіжну громадські організації як суб'єкти соціального виховання й становлення молоді в умовах сучасної школи на прикладі Каховського НВК.

Потенціал нашої держави залежить від того, наскільки молодь є активною, наскільки світогляд молодих людей відповідає національним інтересам України. Патріотичне виховання, вишколення свідомої молоді людини є найкращою інвестицією для державотворення. Основне завдання молодіжного розвитку – створення необхідних умов для зміцнення гарантій забезпечення прав і свобод молодих громадян, допомога молодим людям у реалізації й самореалізації їх творчих можливостей та ініціатив, залучення молоді до активної участі в розвитку України [3]. Тому питання розвитку й підтримки дитячих й молодіжних організацій на сучасному етапі становлення країни є актуальним.

Нині в Україні діють різноманітні дитячі об'єднання: гуртки, секції, клуби за інтересами, літні табори, дитячі, молодіжні громадські організації. Ці спільноти переважно виникають і діють

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

на базі навчально-виховних закладів, створюючи додаткові можливості для педагогічного впливу на особистісний розвиток дитини [1]. Вони мають достатній потенціал, щоб стати самостійною ланкою, що забезпечує соціальне становлення особистості, залучаючи її до суспільно-корисних справ, формує активну життєву позицію, задовольняючи інтереси особистості, і сприяє її подальшому розвитку. Зокрема, сучасні дітячі й молодіжні громадські організації здатні впливати на формування особистості, бути суб'єктом виховання й соціалізації підростаючого покоління.

Беручи участь у програмах дитячих організацій, що реалізуються через різноманітні види колективно-творчої діяльності, діти є постійними учасниками нестандартних ситуацій, які вимагають від них прийняття відповідних рішень. У своєму прагненні до самореалізації, самоствердження й самовдосконалення діти та молодь в організаціях виступають ініціаторами й організаторами різних соціально-творчих справ, що сприяє розвитку життєво важливих якостей особистості, зокрема творчості, активності, принциповості, самостійності, організованості [6].

Розвиток дитячого й молодіжного громадського рухів є одним з пріоритетних напрямів діяльності Каховського НВК. Гімназія виступає за максимальне залучення молодих людей до об'єднання в молодіжні громадські організації, формування культу здорової і фізично розвиненої, патріотично налаштованої особистості. Навчальний заклад пропонує каховській молоді приєднуватися до молодіжної й козацької організацій «ДІЛО» і «Скіф», активно, з користю проводити вільний час, впливати на ситуацію в країні, формувати особистість та ідейну громадську позицію, виховувати почуття патріотизму.

Козацька організація «Скіф» входить до Каховської паланки УДЮТ «Січ» з 1995 року. Організація покликана виховувати духовно і фізично розвинених гімназистів на історично сформованих засадах козацького світогляду й способу життя, прищеплювати дітям відданість Батьківщині та її народу, відроджувати національні й духовні цінності.

Основна мета й завдання організації «Скіф»:

- виховання політичної й громадянської свідомості підростаючого покоління, демократично й національно зорієнтованої особистості;
- культивування основоположних принципів і цінностей вільного демократичного суспільства;
- формування мотивації та вмінь необхідних для відповідної участі молоді в громадському житті.

До «Скіф»у традиційно приймаються учні 5-их класів. Захід відбувається 14 жовтня, на свято Покрови, під час урочистостей з нагоди Дня українського козацтва й Захисника України.

Перебування в козацькій організації «Скіф» дітей, підлітків, юнаків і дорослих дає змогу надавати виховній роботі неперервного характеру й передавати національні традиції з поко-

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

ління до покоління. Організація «Скіф» працює за щорічним планом роботи гімназійного парламенту – Ради Лідерів гімназії. Координує роботу республіки «СКІФ» – куратор-наставник. Члени організації є постійними учасниками козацьких таборувальних свят і розваг, змагань, подорожей по визначних місцях українського козацтва, фестивалів козацької пісні тощо. Обов'язковим атрибутом «Скіфу» є прапор – триколюровий, згідно з символікою гімназії: синій – символ краси, ясності й величчя, жовтий – втілення багатства, справедливості, милосердя й сили, зелений – символ надії, достатку й радості. Результати діяльності й подорожей оформлюються в тематичні папки, альбоми й презентації, діаграми й графіки.

Щороку в Каховці відбуваються Відкриті міські змагання дитячих козацьких організацій міста Каховки на Кубок пам'яті сотника Українського козацтва Станіслава Панаска. Основні компоненти змагань – це таборування «Дорога на Січ», «Соснова Січ», участь в мандрівках, екскурсіях, організованих іншими козацькими спільнотами, участь в роботі МАН, у краєзнавчих конференціях різних рівнів, в інших заходах, пов'язаних з розвитком дитячого козацького руху, зокрема «Нащадки козацької слави», «Джура», «Котигорошко», «Гарт», «Козацькі розваги» тощо.

Організація «Скіф» є неодноразовим володарем Кубку й призером змагань. Члени козацької спільноти є ініціаторами й організаторами вже традиційних заходів у гімназії: святоково-розважально програма «Гімназійна масляна», акція «Українське – це модно!», конкурс малюнків «Україна вишивана! Україна мальовнича!», родинне барбекю «Українські посиденьки», конкурс «Юний козак» (до Дня збройних Сил України). Уже два роки поспіль восени в гімназії проходить «Патріотичний марафон», під час якого всі учні 5-11 класів організовують і проводять відкриті заходи, виховні години, тематичні вечори, присвячені Україні, її народним й офіційним символам, традиціям і культурі українського народу. Усі заходи відбуваються через різні форми і прийоми, креативно й нестандартно: флеш-моби, квести, онлайн-екскурсії, зустрічі й театральні виступи. Всі сценарії до заходів є нестандартними, інтерактивними, а головне – авторськими.

Козацька організація «Скіф» неодноразово була відзначена грамотами й подяками міського, обласного, всеукраїнського рівнів за патріотичну діяльність, популяризацію козацького руху й вірність українській спадщині й традиціям, а наставники організації були визнані найкращими в місті.

Молодіжна громадська організація «ДІЛО» («Дієва і Лідерська Організація») заснована у вересні 2004 року. Її членами є молоді вчителі, старшокласники – гімназисти. Це ініціативні, креативні, відповідальні, гуманні, перспективні й освічені представники каховської молоді. Мета -спряняння розвитку молодіжного руху в Каховці та підтримка молодіжної ініціативи в області

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

освіти, культури й охорони здоров'я. Завдання, які поставила перед собою молодіжна організація, – це сприяння політичному, економічному, соціальному становленню молоді через поглиблену профорієнтацію, участь у творенні молодіжної політики держави, пропаганду здорового способу життя, формування в молодій людини свідомого почуття відповідальності за власний добробут, організації змістовного дозвілля молоді, формування активної громадської позиції членів організації тощо.

Молодіжній громадській організації «ДіЛО» вже понад 11 років. І за цей час організація має певні здобутки: написання й реалізація проектів місцевого, обласного рівнів, участь у всеукраїнських проєктах, власні традиції, свята, партнерів, а головне авторитет серед каховчан, влади міста. «ДіЛО» – ініціатор і учасник багатьох акцій, : «Плюшеві лапки» (до Дня толерантності), «Заради життя», «Молодь проти наркоманії та СНІДу», «Кохайте й будьте коханими!», «Державний Прапор», «День Довкілля», «День ООН», «День Європи в Каховці», «День Дніпра», «Українська вишиванка» тощо. Члени організації брали участь у відкритті Куточки закоханих у місті, акція «Допоможи Каховському музею», «Миколай про тебе не забуде». Лідери МГО «ДіЛО» стали першими ініціаторами й організаторами проведення в місті молодіжної інтелектуально-спортивної гри КВЕСТ до Дня Європи, Європейського ярмарку.

Завдяки діяльності в межах проектів відбувається пошук та концентрація відповідних ресурсів, залучаються до вирішення завдань різні партнери. Проектна діяльність дає можливість молодим людям проявити свою соціальну активність, усвідомити відповідальність за спільну справу. Організація «ДіЛО» брала участь у реалізації ряду проєктів: МОП – ІПЕК з використання найгірших форм дитячої праці та торгівлі дітьми (за підтримки Європейського Союзу), «Долаючи байдужість», «Сім'я без насильства» (ГО «Нова генерація»), «Молодь і мас-медіа», «Ми за здоров'я» тощо. Ініціювала проведення одного з перших в Херсонській області Відкритих Просторів за фінансової підтримки UCAN (на тему «Формула шкільного життя»), «Вдосконалення системи збору, вивозу та утилізації ТПВ на території м. Каховка шляхом запровадження механізмів участі громадян в управлінні містом» (проєкт Каховської міської ради).

Протягом останніх 5 років організація «ДіЛО» продовжує здійснювати вже традиційні заходи й акції, а також реалізовувати нові проєкти, програми, організовувати нові тематичні заходи: міський парад дитячих візочків, святкова програма для мам, жінок міста «Все починається з жінки, все починається з мами...», проєкти «Каховська набережна», «З добром у серці!», «З добром у серці 2», «Відкрий своє серце» (МБФ «Український жіночий фонд»), «Від серця до серця» (ГО «Нова генерація»), «Здорова жінка – здорова родина» (БФ «Здоров'я жінки і планування сім'ї»), «Дочки-матусі. Репродуктивне здоров'я дівчат-підлітків», «Активна молодь – здорова молодь»

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

(Каховська міська рада). Традиційно на високому рівні відбуваються заходи в рамках Всеукраїнської акції «16 днів проти насилля» – молодіжний круглий стіл, Форум «Впровадження заходів з попередження насилля», вулична акція «Ні – насильству у суспільстві!», тренінги, соціальна дискотека, привітання мешканців геріатричного інтернату, круглий стіл з волонтерами міста (до Міжнародного дня волонтерів), акція «З добром в душі», «З теплом у серці» (до Міжнародного дня інвалідів, Дня людей похилого віку), флеш-моб «Мій прапор» (До Дня прапора України) тощо.

Лідери МГО є членами молодіжної громадської ради, що діє при Каховській міській раді. Цього року відбулося 4 засідання цієї ради, де були розглянуті питання профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі, проведення загальноміських акцій та заходів щодо виховання патріотизму й гуманного ставлення, працевлаштування молоді, також відзначення найактивніших лідерів молодіжних громадських організацій міста до Дня молоді.

З метою формування здорового способу життя та профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі «ДіЛО» всебічно підтримує заходи та акції, серед яких щорічні «Молодіжна спартакиада», «Дівочий марафон». Варто зазначити, що в організаціях, які функціонують у гімназії, вчителі виступають як радники, наставники, куратори, модератори. Це один з пунктів, зазначених у проекті МОНУ «Нова українська школа».

Таким чином, соціалізація молодої людини в дитячій й молодіжній організаціях «ДіЛО», «Скіф» – це процес набуття досвіду соціальних відносин і засвоєння нових соціальних ролей, що відбувається в різних сферах діяльності, спілкування й самопізнання шляхом засвоєння, збагачення й передачі молоді людиною досвіду соціальної взаємодії дітей і дорослих. Участь молоді й дітей у діяльності вищезазначених організацій дає їм можливість розвивати свої комунікативні, організаторські та лідерські якості, реалізувати особистісний та творчий потенціал, відчувати причетність до громадських та державних справ, розширювати світогляд, самореалізуватися в різних видах діяльності, набути досвіду волонтерської роботи, реалізувати власні ініціативи, знайти своє місце в громадському житті.

Література:

1. Дитячі об'єднання України у вимірах минулого і сучасного : довідник-посібник / Р. М. Охрімчук, Л. В. Шелестова, О. В. Кравченко [та ін.]. – Луганськ : Альма-матер, 2006. – 256 с.
2. Коляда Н. М. Дитячий рух як інститут соціалізації дітей та підлітків / Н. М. Коляда // Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України / за ред. акад. С. Д. Максименка. – Київ, 2009. – 568 с.

НА ДОПОМОГУ ПЕДАГОГУ

3. Лісовець О. В. Теорія і методика роботи з дитячими та молодіжними організаціями України : навч. посіб. / О. В. Лісовець. – К. : Академія, 2011. – 256 с.
4. Мудрик А. В. Соціалізація человека : учеб. Пособие для студ. высш. учеб. заведений / А. В. Мудрик. – М. : Академия, 2004. – 304 с.
5. Поліщук Ю. Й. Соціально-педагогічна діяльність сучасних громадських молодіжних об'єднань в Україні: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.05 / Ю. Й. Поліщук // Луган. нац. пед. ун-т ім. Т. Шевченка. – Луганськ : 2006. – 42 с.
6. Харченко С. Я. Соціалізація дітей та молоді в процесі соціально-педагогічної діяльності: теорія і практика : монографія / С. Я. Харченко. – Луганськ: Альма-матер, 2006. – 320 с.

*Лагода К. І.**

ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У статті розглядаються особливості патріотичного виховання дітей на уроках української літератури та значення уроків словесності для формування національно свідомих громадян України.

Наразі питання виховання справжнього громадянина є дуже актуальним. Тому треба звернути особливу увагу на виховання підростаючого покоління не тільки в родині, під час виховних заходів, а й під час навчальної діяльності. Саме в стінах школи відбувається соціалізація дитини, адаптація учня до соціальної діяльності. А саме українська література, як навчальний предмет подає моделі та норми поведінки, орієнтує на загальнолюдські цінності через поведінку героїв, їхні негативні та позитивні вчинки, через думки автора.

В умовах становлення української держави патріотичному вихованню належить пріоритетна роль. Україна – молода держава, що перебуває на шляху радикальних політичних, соціальних та економічних перетворень, обравши шлях переходу від тоталітарних ідеологій до свободи й демократії, національного відродження, цивілізованої, соціально зорієнтованої економіки, побудови нового громадянського суспільства на основі європейських стандартів. Сьогодні важливо відтворити в українському суспільстві почуття істинного патріотизму як духовно-моральної та соціальної цінності, сформувати в учнівської молоді громадянсько-активні, соціально значущі якості, які вона зможе проявити в усіх видах діяльності, і, перш за все, пов'язаних із захистом інтересів своєї родини, рідного краю, народу та Батьківщини, реалізації особистого потенціалу на благо української держави. Тому навчально-виховний процес у навчальному закладі необхідно вибудовувати таким чином, щоб пробудити в учнів національні почуття, виховувати в них повагу й любов до свого народу, до його вікових моральних

* © Лагода К. І.